

DERİ VE DERİ MAMULLERİ SEKTÖRÜ

2011 ARALIK

AYLIK İHRACAT BİLGİ NOTU



İTKİB GENEL SEKRETERLİĞİ
AR & GE VE MEVZUAT ŞUBESİ

Ocak 2012

2011 YILI ARALIK AYI TÜRKİYE DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ İHRACATI DEĞERLENDİRMESİ

2011 yılı Ocak-Aralık döneminde, Türkiye deri ve deri ürünleri ihracatı % 8,5 artışla 1 milyar 440 milyon dolara yükselmiştir. Aylık bazda ise, deri ve deri ürünleri ihracatı Aralık ayında geçen yılın aynı dönemine göre % 32,9 azalarak 124,5 milyon dolara gerilemiştir.

2011 yılı Ocak-Aralık döneminde, Türkiye genel ihracatı ise % 18,2 oranında artarak 134,6 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Deri ve deri ürünleri ihracatının toplam ihracat içindeki payı ise bu dönemde % 1,1 olarak kaydedilmiş bulunmaktadır.

| Türkiye'nin Genel İhracatında Deri ve Deri Ürünleri İhracatının Payı | | | | | | |
|---|-------------|-------------|-----------------------|---------------------|---------------------|--------------------|
| Birim:1000\$ | 2009 | 2010 | 10/09 Değişim % | 2010 Ocak-Aralık | 2011 Ocak-Aralık | 11/10 Değişim % |
| Türkiye Genel İhracatı | 102.142.613 | 113.685.989 | 11,3 | 113.883.219 | 134.571.338 | 18,2 |
| Deri ve Deri Mamülleri İhracatı | 1.076.640 | 1.272.305 | 18,2 | 1.327.832 | 1.440.411 | 8,5 |
| Deri ve Deri Mamülleri İhracatının Genel İhracat İçindeki Payı % | 1,1 | 1,1 | | 1,2 | 1,1 | |

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıt Rakamları

Belli Başlı Pazarlarda Deri ve Deri Ürünleri İhracatındaki Gelişmeler

Deri ve deri ürünleri ihracatımızın en önemli pazarı olan Rusya'ya yapılan ihracat, 2011 yılının Ocak-Aralık döneminde % 11 düşüşle 305,2 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Rusya'nın deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı ise bu dönemde % 21,2'ye gerilemiştir.

İkinci büyük pazar İtalya'ya yapılan deri ve deri ürünleri ihracatı, 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre % 35,4 artışla 139,7 milyon dolara ulaşmıştır. İtalya'nın deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı % 9,7 olarak kaydedilmiştir.

Almanya'ya yapılan ihracat, 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 18,6 oranında artarak 126,4 milyon dolara yükselmiştir. Almanya'nın deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı bu dönemde % 8,8 olmuştur.

Fransa'ya yapılan deri ve deri ürünleri ihracatı, 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 9,4 artışla 90,1 milyon dolara

yükselmiştir. Fransa'nın deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı bu dönemde % 6,3 olmuştur.

2011 yılında toparlanarak kriz öncesi performansını yakalayan İngiltere'ye yapılan deri ve deri ürünleri ihracatı, bu dönemde % 33,6 artışla 66,2 milyon dolar olmuştur. İngiltere'nin deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı sözkonusu dönemde % 4,6 olarak kaydedilmiştir.


Irak'a yapılan deri ve deri ürünleri ihracatı, 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde 2010 yılının aynı dönemine kıyasla % 33,3 artışla 63 milyon dolara yükselmiştir. Irak'ın deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı bu dönemde % 4,4 olmuştur.

Ukrayna'ya yapılan deri ve deri ürünleri ihracatı, 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde 2010 yılının aynı dönemine göre % 1,5 düşüşle 47,3 milyon dolara yükselmiştir. Ukrayna'nın deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı bu dönemde % 3,3 olmuştur.

Hong Kong'a yapılan deri ve deri ürünleri ihracatı, Ocak-Aralık döneminde % 50,4 artışla 45,6 milyon dolara çıkmıştır. Hong Kong'un deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı bu dönemde % 3,2 olmuştur.

Çin Halk Cumhuriyeti'ne yapılan ihracat, 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 80,6 artışla 43,2 milyon dolara yükselmiştir. Çin'in deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı bu dönemde % 3 olmuştur.

Kazakistan'a yapılan deri ve deri ürünleri ihracatı, sözkonusu dönemde % 47,8 azalarak 41 milyon dolara gerilemiştir. Kazakistan'ın deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı bu dönemde % 2,8 olmuştur.

|  EN ÇOK DERİ ve DERİ ÜRÜNLERİ İHRACATI YAPILAN ÜLKELER | | | | | | | | | |
|--|----------------------|---------------------------|---------------------------|--------------|----------------------------------|----------------------------|----------------------------------|----------------------------|--------------|
| | | 2010 ARALIK 1000 \$ | 2011 ARALIK 1000 \$ | DEĞİŞİM % | 2010 OCAK - ARALIK 1000 \$ | TOPLAM DERİ'DE PAY % | 2011 OCAK - ARALIK 1000 \$ | TOPLAM DERİ'DE PAY % | DEĞİŞİM % |
| 1 | RUSYA FEDERASYONU | 50.093 | 24.426 | -51,2 | 343.033 | 25,8 | 305.233 | 27,2 | -11,0 |
| 2 | İTALYA | 11.975 | 11.147 | -6,9 | 103.213 | 7,8 | 139.731 | 9,7 | 35,4 |
| 3 | ALMANYA | 12.054 | 9.388 | -22,1 | 106.591 | 8,0 | 126.364 | 8,8 | 18,6 |
| 4 | FRANSA | 11.859 | 7.806 | -34,2 | 82.383 | 6,2 | 90.120 | 6,3 | 9,4 |
| 5 | İNGİLTERE | 7.102 | 5.970 | -15,9 | 49.596 | 3,7 | 66.245 | 4,6 | 33,6 |
| 6 | İRAK | 4.305 | 5.233 | 21,6 | 47.270 | 3,6 | 63.012 | 4,4 | 33,3 |
| 7 | UKRAYNA | 13.828 | 4.867 | -64,8 | 47.955 | 3,6 | 47.258 | 3,3 | -1,5 |
| 8 | HONG KONG | 4.234 | 3.546 | -16,2 | 30.309 | 2,3 | 45.573 | 3,2 | 50,4 |
| 9 | ÇİN HALK CUMHURİYETİ | 2.783 | 2.733 | -1,8 | 23.915 | 1,8 | 43.184 | 3,0 | 80,6 |
| 10 | KAZAKİSTAN | 26.688 | 4.448 | -83,3 | 78.571 | 5,9 | 41.044 | 2,8 | -47,8 |
| İLK 10 ÜLKE TOPLAMI | | 144.921 | 79.566 | -45,1 | 912.838 | 68,7 | 967.765 | 67,2 | 6,0 |
| TOPLAM DERİ ve DERİ ÜRÜNLERİ İHRACATI | | 185.503 | 124.516 | -32,9 | 1.327.832 | 100,0 | 1.440.411 | 100,0 | 8,5 |

Ülke Grupları Bazında Deri ve Deri Ürünleri İhracatındaki Gelişmeler

Ülke grupları açısından değerlendirildiğinde, deri ve deri ürünleri ihracatımızın % 42,7'lik payıyla en önemli pazarı olan AB-27 ülke grubuna yapılan ihracat, 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde % 18,3 artışla 615,6 milyon dolar olmuştur.

Deri ve deri ürünleri ihracatında diğer önemli pazarımız olan eski Doğu Bloğu ülke grubuna yapılan ihracat, bu dönemde % 9,3 oranında azalarak 397,2 milyon dolara gerilemiştir. Bu ülke grubunun toplam deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı ise % 27,6 olmuştur.

Ülke grupları açısından en yüksek oranlı artış ise Asya ve Okyanusya ülke grubuna yapılan ihracatta yaşanmış olup, bu ülke grubuna yapılan deri ve deri ürünleri ihracatı 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde % 56,2 artışla 121,2 milyon dolara yükselirken, söz konusu ülke grubunun toplam deri ve deri ürünleri ihracatındaki payı da % 8,4 olarak kaydedilmiş bulunmaktadır.

| Ülke Grupları İtibariyle Türkiye Deri ve Deri Ürünleri İhracat Kaydı | | | | | | | | |
|---|--------------------------|--------------------------|--------------|--------------|-------------------------------|-------------------------------|--------------|--------------|
| | 2010 Aralık 1000\$ | 2011 Aralık 1000\$ | DEĞİŞİM % | PAY % | 2010 Ocak-Aralık 1000\$ | 2011 Ocak-Aralık 1000\$ | DEĞİŞİM % | PAY % |
| AB Ülkeleri (27) Toplamı | 60.577 | 51.447 | -15,1 | 41,3 | 520.195 | 615.590 | 18,3 | 42,7 |
| Eski Doğu Bloku Ülkeleri Toplamı (Rusya Fed., Ukrayna, Sırbistan, B. Rusya vb) | 67.651 | 32.887 | -51,4 | 26,4 | 437.983 | 397.177 | -9,3 | 27,6 |
| Ortadoğu Ülkeleri Toplamı (Irak, S. Arabistan, İsrail, BAE vb) | 9.237 | 12.414 | 34,4 | 10,0 | 109.433 | 131.971 | 20,6 | 9,2 |
| Asya ve Okyanusya Ülkeleri Toplamı (Çin, Hong Kong, Japonya, G. Kore vb.) | 10.908 | 9.826 | -9,9 | 7,9 | 77.618 | 121.204 | 56,2 | 8,4 |
| Türk Cumhuriyetleri Toplamı (Kazakistan, Azerbaycan, Özbekistan, vb) | 28.188 | 6.559 | -76,7 | 5,3 | 99.944 | 73.356 | -26,6 | 5,1 |
| Afrika Ülkeleri Toplamı (Fas, Mısır, Libya, Tunus vb) | 2.080 | 5.053 | 142,9 | 4,1 | 26.067 | 36.362 | 39,5 | 2,5 |
| Amerika Ülkeleri Toplamı (ABD, Kanada, Brezilya, Meksika vb) | 3.355 | 3.205 | -4,5 | 2,6 | 26.464 | 31.770 | 20,0 | 2,2 |
| Diğer Avrupa Ülkeleri Toplamı (Norveç, İsviçre, KKTC) | 2.155 | 2.523 | 17,1 | 2,0 | 20.324 | 23.324 | 14,8 | 1,6 |
| Serbest Bölgeler Toplamı | 745 | 535 | -28,2 | 0,4 | 7.770 | 7.906 | 1,8 | 0,5 |
| Toplam Deri ve Deri Ürünleri İhracat Kaydı | 185.503 | 124.516 | -32,9 | 100,0 | 1.327.832 | 1.440.411 | 8,5 | 100,0 |
| Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıtları | | | | | | | | |

Ürün Grupları Bazında Deri ve Deri Mamulleri İhracatındaki Gelişmeler

Ham deri ürün grubundan 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde 160 bin dolarlık ihracat yapılmış olup, bir önceki yılın aynı dönemine göre ihracat % 71,9 oranında azalmıştır.

Ham kürk grubu ihracatı, 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde 15 bin dolar olarak gerçekleşerek bir önceki yılın aynı dönemine göre % 93,6 oranında azalmış bulunmaktadır.

Ham deri ve ham kürk ürün grupları toplamında 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde 175 bin dolarlık ihracat yapılmış olup, bir önceki yılın aynı dönemine göre ihracat % 78,3 oranında azalmıştır.

Yarı işlenmiş / bitmiş deri ürün grubundan 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde 142,1 milyon dolarlık ihracat yapılmış olup, bir önceki yılın aynı dönemine göre artış oranı % 15,6 seviyesindedir. Bu ürün grubunun toplam deri ihracatındaki payı % 9,9 olarak kaydedilmiştir.

İşlenmiş kürk grubu ihracatı, 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde % 31,9 oranında artışla 96,8 milyon dolara yükselmiş, bu ürün grubunun toplam deri ve deri mamulleri ihracatında payı ise % 6,7 olarak kaydedilmiştir.

Yarı işlenmiş / bitmiş deri ve işlenmiş kürk ürün grupları toplamında 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde 238,9 milyon dolarlık ihracat yapılmış olup, bir önceki yılın aynı dönemine göre artış oranı % 21,7 seviyesindedir. Bu ürün grupları toplamının deri ihracatındaki payı % 16,6 olarak kaydedilmiştir.

Deri giyim ürün grubundan gerçekleştirilen ihracat, 2011 yılının Ocak-Aralık döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre % 10,1 azalarak 235,9 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Deri giyim ürün grubunun toplam deri ihracatındaki payı ise % 16,4 olarak kaydedilmiştir.

Kürk giyim eşyası grubundan 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde 267,7 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirilmiş olup, bu sonuçla 2010 yılının aynı dönemine göre % 0,7 oranında düşüş meydana gelmiştir. Kürk giyim ürün grubunun toplam deri ihracatındaki payı % 18,6 olarak hesaplanmaktadır.

Deri giyim ve kürk giyim ürün grubundan gerçekleştirilen toplam deri konfeksiyon ihracatı ise, 2011 yılının Ocak-Aralık döneminde, geçen yıla göre % 5,3 oranında azalarak 503,5 milyon dolara gerilemiştir. Deri giyim ve kürk giyim ürün gruplarının toplam deri ihracatındaki payı ise % 35 olarak hesaplanmaktadır.

Saraciye ürün grubundan 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde 236,1 milyon dolarlık ihracat yapılmış olup, bir önceki yılın aynı dönemine göre artış oranı % 26,7 seviyesindedir. Bu ürün grubunun toplam deri ihracatındaki payı % 16,4 olarak gerçekleşmiştir.

Ayakkabı ve ayakkabı aksamı ürünlerinde, 2011 yılının Ocak-Aralık döneminde 450,3 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirilmiş olup, bir önceki yıla göre % 12,2 oranında artış kaydedilmiştir. Ayakkabı ürün grubunun toplam deri ihracatındaki payı % 31,3 düzeyindedir.

| 2011 ARALIK AYI DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ İHRACAT RAKAMLARI (1000 \$) | | | | | | | | | |
|---|--|----------------|----------------|---------------|------------------|----------------------|------------------|----------------------|---------------|
| DÖRTLÜ | DÖRTLÜ ADI | 2010 ARALIK | 2011 ARALIK | 11/10 Değişim | 2010 OCAK-ARALIK | TOPLAM DERİ'DE % PAY | 2011 OCAK-ARALIK | TOPLAM DERİ'DE % PAY | 11/10 Değişim |
| 4101-4103 | HAM DERİ | 13 | 40 | 207,7% | 570 | 0,0 | 160 | 0,0 | -71,9% |
| 4301 | HAM KÜRK | 5 | 0 | -100,0% | 236 | 0,0 | 15 | 0,0 | -93,6% |
| | HAM DERİ + HAM KÜRK TOPLAMI | 18 | 40 | 122,2% | 806 | 0,1 | 175 | 0,0 | -78,3% |
| 4104-4115 | YARI İŞLENMİŞ/BİTMİŞ DERİ | 15.786 | 12.380 | -21,6% | 122.914 | 9,3 | 142.085 | 9,9 | 15,6% |
| 4302 | İŞLENMİŞ KÜRK | 13.944 | 6.739 | -51,7% | 73.414 | 5,5 | 96.806 | 6,7 | 31,9% |
| | YARI İŞLENMİŞ/BİTMİŞ DERİ + İŞLENMİŞ KÜRK TOPLAMI | 29.730 | 19.119 | -35,7% | 196.328 | 14,8 | 238.891 | 16,6 | 21,7% |
| 4203.10 | DERİ GİYİM | 49.953 | 27.328 | -45,3% | 262.357 | 19,8 | 235.854 | 16,4 | -10,1% |
| 4303-4304 | KÜRK GİYİM EŞYASI | 53.465 | 18.973 | -64,5% | 269.443 | 20,3 | 267.674 | 18,6 | -0,7% |
| | DERİ GİYİM + KÜRK GİYİM TOPLAMI | 103.418 | 46.301 | -55,2% | 531.800 | 40,1 | 503.528 | 35,0 | -5,3% |
| 4201-4202-4203.21/29/30/40-4204-4206 | SARACİYE TOPLAMI | 24.103 | 24.892 | 3,3% | 186.308 | 14,0 | 236.109 | 16,4 | 26,7% |
| 64 | AYAKKABI TOPLAMI | 26.720 | 33.223 | 24,3% | 401.355 | 30,2 | 450.288 | 31,3 | 12,2% |
| | GENEL DERİ VE DERİ ÜRÜNLERİ TOPLAMI | 185.503 | 124.516 | -32,9% | 1.327.832 | 100,0 | 1.440.411 | 100,0 | 8,5% |
| Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıtları | | | | | | | | | |

Belli Başlı Pazarlarda Ürün Grupları Bazında Gelişmeler

1- Ham Deri ve Ham Kürk Grubu

2011 yılı Ocak-Aralık döneminde G. Afrika'ya 42 bin, Irak'a 31 bin, Bulgaristan'a 25 bin, Azerbaycan'a 17 bin, Sırbistan'a 12 bin, Rusya ve Polonya'ya ise 9 bin dolar değerinde ham deri ihracatı gerçekleştirilmiştir.

| EN FAZLA HAM DERİ İHRACATI YAPILAN ÜLKELER (GTIP 4101-4103) | | | | |
|--|---------------------|---------------------|---------------|---------------|
| Birim: 1.000 \$ | | | | |
| ÜLKELER | 2010 OCAK-ARALIK | 2011 OCAK-ARALIK | DEĞİŞİM % | PAY % |
| GÜNEY AFRİKA CUMH. | 0 | 42 | 100,0% | 26,3% |
| IRAK | 0 | 31 | 100,0% | 19,4% |
| BULGARİSTAN | 57 | 25 | -55,7% | 15,8% |
| AZERBAYCAN | 0 | 17 | 100,0% | 10,5% |
| SİRBİSTAN | 4 | 12 | 222,3% | 7,5% |
| RUSYA FEDERASYONU | 99 | 9 | -91,0% | 5,6% |
| POLONYA | 0 | 9 | 100,0% | 5,6% |
| MENEMEN DERİ SR.BLG. | 0 | 8 | 0,0% | 4,7% |
| ABD | 0 | 4 | 0,0% | 2,5% |
| ÇİN HALK CUMH. | 263 | 0 | 0,0% | 0,0% |
| TÜRKİYE TOPLAM HAM DERİ İHRACATI | 570 | 160 | -71,9% | 100,0% |

Ham kürk ürün grubundan ihracat yapılan ülkeler olan Avustralya ve Endonezya'ya 2011 Ocak-Aralık döneminde 5'er bin dolarlık ihracat yapılmıştır.

| HAM KÜRK İHRACATI YAPILAN ÜLKELER (GTIP 4301) | | | | |
|--|---------------------|---------------------|---------------|---------------|
| Birim: 1.000 \$ | | | | |
| ÜLKELER | 2010 OCAK-ARALIK | 2011 OCAK-ARALIK | DEĞİŞİM % | PAY % |
| AVUSTRALYA | 0 | 5 | 100,0% | 31,8% |
| ENDONEZYA | 57 | 5 | -91,3% | 34,3% |
| KKTC | 0 | 3 | 0,0% | 20,6% |
| SİRBİSTAN | 0 | 1 | 0,0% | 9,2% |
| IRAK | 1 | 1 | 41,6% | 8,6% |
| KAZAKİSTAN | 0 | 0 | -10,7% | 2,2% |
| UKRAYNA | 0 | 0 | 0,0% | 0,3% |
| ALMANYA | 154 | 0 | -100,0% | 0,0% |
| SENEGAL | 17 | 0 | -100,0% | 0,0% |
| TÜRKİYE TOPLAM HAM KÜRK İHRACATI | 236 | 15 | -93,8% | 100,0% |

2011 yılının Ocak-Aralık döneminde Türkiye'den en fazla ham deri ve ham kürk ihraç edilen ülke G. Afrika'dır. G .Afrika'ya 42 bin dolarlık ham deri ve kürk ihraç edilmiştir. Aynı dönemde Irak'a 31 bin dolar değerinde ham deri ve ham kürk ihraç edilirken, Bulgaristan'a ise 25 bin dolar değerinde ihracat yapılmıştır.

Aynı dönemde Azerbaycan'a 17 bin dolar, Sırbistan'a 13 bin dolar, Rusya ve Polonya'ya ise 9 bin dolar değerinde ham deri ve ham kürk ihraç edilmiştir.

| EN FAZLA HAM DERİ ve KURK İHRACATI YAPILAN ÜLKELER (GTIP 4101-4103 , 4301) | | | | |
|--|-----------------------------|-----------------------------|------------------|---------------|
| Birim: 1.000 \$ | | | | |
| ÜLKELER | 2010 OCAK-ARALIK | 2011 OCAK-ARALIK | DEĞİŞİM % | PAY % |
| GÜNEY AFRIKA CUMHURİ | 0 | 42 | 100,0% | 24,0% |
| IRAK | 0 | 31 | 100,0% | 17,7% |
| BULGARİSTAN | 57 | 25 | -55,7% | 14,4% |
| AZERBAYCAN | 0 | 17 | 100,0% | 9,6% |
| SİRBİSTAN | 4 | 13 | 258,6% | 7,6% |
| RUSYA | 99 | 9 | -91,0% | 5,1% |
| POLONYA | 0 | 9 | 100,0% | 5,1% |
| MENEMEN DERİ SR.BLG. | 0 | 8 | 100,0% | 4,6% |
| ENDONEZYA | 57 | 5 | -91,3% | 2,9% |
| AVUSTRALYA | 0 | 5 | 0,0% | 2,9% |
| TÜRKİYE TOPLAM HAM DERİ ve KURK İHRACATI | 806 | 175 | -78,3% | 100,0% |

2- Yarı İşlenmiş / Bitmiş Deri ve İşlenmiş Kürk Grubu

Çin'e yapılan yarı işlenmiş / bitmiş deri ihracatı, 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre % 59,1 artışla 30,1 milyon dolara çıkmıştır. Çin'in yarı işlenmiş / bitmiş deri ihracatındaki payı bu dönemde % 21,2 olmuştur.

Hong Kong'a yapılan yarı işlenmiş / bitmiş deri ihracatı, 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre % 16,5 artışla 23,7 milyon dolara yükselmiştir. Hong Kong'un yarı işlenmiş / bitmiş deri ihracatındaki payı % 16,7 seviyesindedir.

Ukrayna'ya yapılan yarı işlenmiş / bitmiş deri ihracatı, aynı dönemde geçen yılın aynı dönemine göre % 50 artışla 12,6 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Ukrayna'nın yarı işlenmiş / bitmiş deri ihracatındaki payı ise % 8,8 olmuştur.

Fransa'ya yapılan yarı işlenmiş / bitmiş deri ihracatı, sözkonusu dönemde geçen yılın aynı dönemine göre % 7,7 artışla 10,6 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Fransa'nın yarı işlenmiş / bitmiş deri ihracatındaki payı % 7,5 olmuştur.

| EN FAZLA YARI İŞLENMİŞ VE BITMİŞ DERİ İHRACATI YAPILAN ÜLKELER | | | | |
|---|--------------------|--------------------|------------------|---------------|
| (GTIP 4104-4115) | | | | |
| Birim: 1.000 \$ | | | | |
| ÜLKELER | 2010 | 2011 | DEĞİŞİM % | PAY % |
| | OCAK-ARALIK | OCAK-ARALIK | | |
| ÇİN HALK CUMHURİYETİ | 18.902 | 30.077 | 59,1% | 21,2% |
| HONG KONG | 20.319 | 23.670 | 16,5% | 16,7% |
| UKRAYNA | 8.373 | 12.564 | 50,0% | 8,8% |
| FRANSA | 9.860 | 10.617 | 7,7% | 7,5% |
| RUSYA FEDERASYONU | 7.524 | 9.112 | 21,1% | 6,4% |
| ALMANYA | 5.370 | 5.986 | 11,5% | 4,2% |
| İTALYA | 5.423 | 5.472 | 0,9% | 3,9% |
| BEYAZ RUSYA | 8.552 | 4.493 | -47,5% | 3,2% |
| BULGARİSTAN | 3.782 | 4.025 | 6,4% | 2,8% |
| ABD | 2.390 | 3.466 | 45,0% | 2,4% |
| TÜRKİYE TOPLAM YARI İŞL. VE BITMİŞ DERİ İHRACATI | 122.914 | 142.085 | 15,6% | 100,0% |

En fazla işlenmiş kürk ihraç edilen ülke olan İtalya'ya yapılan işlenmiş kürk ihracatı, 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde % 113,3 artışla 16,2 milyon dolar olmuştur. İtalya'nın işlenmiş kürk ihracatındaki payı % 16,7 seviyesindedir.

Rusya'ya yapılan işlenmiş kürk ihracatı, 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde bir önceki yılın eş dönemine kıyasla % 42 düşüşle 15,2 milyon dolara gerilemiştir. Rusya'nın işlenmiş kürk ihracatındaki payı % 15,7 düzeyindedir.

Hong Kong'a yapılan işlenmiş kürk ihracatı, 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde % 137,2 artışla 14 milyon dolar olmuştur. Hong Kong'un işlenmiş kürk ihracatındaki payı % 14,5 seviyesindedir.

Ukrayna'ya yapılan işlenmiş kürk ihracatı, 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde % 9,6 artışla 9 milyon dolara yükselirken, sözkonusu ülkenin işlenmiş kürk ihracatındaki payı ise % 9,3 seviyesine yükselmiştir.

| EN FAZLA İŞLENMİŞ KURK İHRACATI YAPILAN ÜLKELER | | | | |
|--|--------------------|--------------------|------------------|---------------|
| (GTIP 4302) | | | | |
| Birim: 1.000 \$ | | | | |
| ÜLKELER | 2010 | 2011 | DEĞİŞİM % | PAY % |
| | OCAK-ARALIK | OCAK-ARALIK | | |
| İTALYA | 7.601 | 16.211 | 113,3% | 16,7% |
| RUSYA FEDERASYONU | 26.278 | 15.231 | -42,0% | 15,7% |
| HONG KONG | 5.908 | 14.015 | 137,2% | 14,5% |
| UKRAYNA | 8.206 | 8.994 | 9,6% | 9,3% |
| ÇİN HALK CUMHURİYETİ | 1.364 | 7.346 | 438,6% | 7,6% |
| ALMANYA | 4.074 | 5.968 | 46,5% | 6,2% |
| FRANSA | 1.693 | 4.005 | 136,5% | 4,1% |
| G.KORE | 1.338 | 3.942 | 194,6% | 4,1% |
| KAZAKİSTAN | 8.524 | 3.602 | -57,7% | 3,7% |
| İSPANYA | 1.965 | 3.133 | 59,5% | 3,2% |
| TÜRKİYE TOPLAM İŞLENMİŞ KURK İHRACATI | 73.414 | 96.806 | 31,9% | 100,0% |

Türkiye'den Hong Kong'a yapılan yarı işlenmiş / bitmiş deri ve işlenmiş kürk toplam ihracatı, 2011 Ocak-Aralık döneminde, geçen yıla göre % 43,7 artışla 37,7 milyon dolara yükselmiştir. Hong Kong'un yarı işlenmiş / bitmiş deri ve işlenmiş kürk toplam ihracatındaki payı % 15,8 seviyesindedir.

Çin'e yapılan yarı işlenmiş / bitmiş deri ve işlenmiş kürk toplam ihracatı, 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde, 2010 yılının eş dönemine kıyasla % 84,7 artışla 37,4 milyon dolara yükselmiştir. Çin'in yarı işlenmiş / bitmiş deri ve işlenmiş kürk toplam ihracatındaki payı % 15,7'dir.

Rusya'ya yapılan yarı işlenmiş / bitmiş deri ve işlenmiş kürk toplam ihracatı, 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre % 28 düşüşle 24,3 milyon dolara gerilemiştir. Rusya'nın yarı işlenmiş / bitmiş deri ve işlenmiş kürk toplam ihracatındaki payı % 9,1 seviyesindedir.

İtalya'ya yapılan yarı işlenmiş / bitmiş deri ve işlenmiş kürk toplam ihracatı, 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre % 66,5 artışla 21,7 milyon dolara çıkmıştır. İtalya'nın yarı işlenmiş / bitmiş deri ve işlenmiş kürk toplam ihracatındaki payı % 9,1 seviyesindedir.

| EN FAZLA YARI İŞL. VE BITMİŞ DERİ VE İŞL. KÜRK İHRACATI YAPILAN ÜLKELER | | | | |
|--|-----------------------------|-----------------------------|------------------|---------------|
| Birim: 1.000 \$ | | | | |
| ÜLKELER | 2010 OCAK-ARALIK | 2011 OCAK-ARALIK | DEĞİŞİM % | PAY % |
| HONG KONG | 26.227 | 37.686 | 43,7% | 15,8% |
| ÇİN HALK CUMHURİYETİ | 20.266 | 37.422 | 84,7% | 15,7% |
| RUSYA FEDERASYONU | 33.802 | 24.344 | -28,0% | 10,2% |
| İTALYA | 13.024 | 21.682 | 66,5% | 9,1% |
| UKRAYNA | 16.579 | 21.557 | 30,0% | 9,0% |
| FRANSA | 11.553 | 14.621 | 26,6% | 6,1% |
| ALMANYA | 9.444 | 11.954 | 26,6% | 5,0% |
| GÜNEY KORE | 4.237 | 7.128 | 68,2% | 3,0% |
| BEYAZ RUSYA | 9.577 | 5.321 | -44,4% | 2,2% |
| KAZAKİSTAN | 10.760 | 5.105 | -52,5% | 2,1% |
| TÜRKİYE TOPLAM YARI İŞL. VE BITMİŞ DERİ VE İŞL. KÜRK İHRACATI | 196.328 | 238.891 | 21,7% | 100,0% |

3- Deri Giyim ve Kürk Giyim Grubu

Deri giyim ihracatımızın en önemli pazarı olan Rusya'ya 2011 yılının Ocak-Aralık döneminde % 21 düşüşle 43,9 milyon dolar değerinde deri giyim ürünü ihraç edilmiştir. Rusya'nın deri giyim ihracatındaki payı % 18,6 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Türkiye'den en fazla deri giyim ihraç edilen 2. pazar Almanya'ya yapılan ihracat, 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 5,2 artarak 39,4 milyon dolara yükselmiştir. Almanya'nın deri giyim ihracatındaki payı % 16,7'dir.

Üçüncü sırada bulunan Fransa'ya yapılan deri giyim ihracatı, bu dönemde, geçen yılın aynı dönemine göre % 1,4 artışla 35,3 milyon dolar olarak kaydedilmiştir. Fransa'nın deri giyim ihracatındaki payı % 15'dir.

İtalya'ya yapılan deri giyim ihracatı, bu dönemde, geçen yılın aynı dönemine göre % 11,1 düşüşle 20,7 milyon dolar olarak kaydedilmiştir. İtalya'nın deri giyim ihracatındaki payı % 8,8'dir.

| EN FAZLA DERİ GIYIM İHRACATI YAPILAN ÜLKELER (GTIP 4203.10) | | | | |
|--|---------------------|---------------------|---------------|---------------|
| Birim: 1.000 \$ | | | | |
| ÜLKELER | 2010 OCAK-ARALIK | 2011 OCAK-ARALIK | DEĞİŞİM % | PAY % |
| RUSYA FEDERASYONU | 55.612 | 43.908 | -21,0% | 18,6% |
| ALMANYA | 37.463 | 39.396 | 5,2% | 16,7% |
| FRANSA | 34.785 | 35.287 | 1,4% | 15,0% |
| İTALYA | 23.232 | 20.658 | -11,1% | 8,8% |
| İSPANYA | 17.855 | 15.843 | -11,3% | 6,7% |
| AVUSTURYA | 5.855 | 8.503 | 45,2% | 3,6% |
| KAZAKİSTAN | 14.521 | 7.526 | -48,2% | 3,2% |
| HOLLANDA | 5.857 | 6.483 | 10,7% | 2,7% |
| UKRAYNA | 8.529 | 5.037 | -40,9% | 2,1% |
| ABD | 5.538 | 4.989 | -9,9% | 2,1% |
| TÜRKİYE TOPLAM DERİ GIYIM İHRACATI | 262.357 | 235.854 | -10,1% | 100,0% |

Kürk giyim ihracatının geleneksel en büyük pazarı Rusya'ya bu dönemde % 10,4 düşüşle 125,9 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirilmiştir. Rusya'nın kürk giyim ihracatındaki payı % 47 seviyesindedir.

Kürk giyim ihracatımızın ikinci büyük pazarı konumundaki Almanya'ya yapılan ihracat, 2011 yılının Ocak-Aralık döneminde % 65,9 artışla 26,5 milyon dolara yükselmiştir. Almanya'nın kürk giyim ihracatındaki payı % 9,9 seviyesindedir.

Kürk giyim ihracatımızın bu dönemde yükselen pazarlarından olan Fransa'ya yapılan ihracat, 2011 yılının Ocak-Aralık döneminde % 76,5 artışla 20,5 milyon dolara çıkmıştır. Fransa'nın kürk giyim ihracatındaki payı % 7,7 düzeyindedir.

Kürk giyim ihracatımızın diğer yükselen pazarı olan Kazakistan'a yapılan ihracat ise, 2011 yılının Ocak-Aralık döneminde % 57,2 düşüşle 18,9 milyon dolara gerilemiştir. Kazakistan'ın kürk giyim ihracatındaki payı % 7,1 düzeyindedir.

| EN FAZLA KÜRK KONFEKSİYON İHRACATI YAPILAN ÜLKELER | | | | |
|---|-----------------------------|-----------------------------|------------------|---------------|
| (GTIP 4303 - 4304) | | | | |
| Birim: 1.000 \$ | | | | |
| ÜLKELER | 2010 OCAK-ARALIK | 2011 OCAK-ARALIK | DEĞİŞİM % | PAY % |
| RUSYA FEDERASYONU | 140.425 | 125.889 | -10,4% | 47,0% |
| ALMANYA | 15.983 | 26.520 | 65,9% | 9,9% |
| FRANSA | 11.625 | 20.513 | 76,5% | 7,7% |
| KAZAKİSTAN | 44.170 | 18.899 | -57,2% | 7,1% |
| İTALYA | 4.546 | 15.500 | 240,9% | 5,8% |
| UKRAYNA | 18.161 | 13.517 | -25,6% | 5,0% |
| İNGİLTERE | 4.090 | 7.513 | 83,7% | 2,8% |
| ABD | 5.580 | 5.994 | 7,4% | 2,2% |
| AVUSTURYA | 838 | 3.515 | 319,5% | 1,3% |
| MISIR | 1.879 | 3.089 | 64,4% | 1,2% |
| TÜRKİYE TOPLAM KÜRK KONFEKSİYON İHRACATI | 269.443 | 267.674 | -0,7% | 100,0% |

Deri giyim ve kürk giyim toplam ihracatımızın en önemli pazarı olan Rusya'ya yapılan ihracat, 2011 yılının Ocak-Aralık döneminde % 13,4 düşüşle 169,8 milyon dolara gerilemiştir. Rusya'nın deri ve kürk giyim toplam ihracatındaki payı % 33,7 seviyesindedir.

Almanya'ya yapılan deri giyim ve kürk giyim toplam ihracatı, 2011 yılının Ocak-Aralık döneminde % 23,3 artışla 65,9 milyon dolara yükselmiştir. Almanya'nın deri ve kürk giyim toplam ihracatındaki payı % 13,1 seviyesindedir.

Fransa'ya yapılan deri giyim ve kürk giyim toplam ihracatı, 2011 yılının Ocak-Aralık döneminde % 20,2 artışla 55,8 milyon dolara yükselmiştir. Bu artışla, Fransa'nın deri ve kürk giyim toplam ihracatındaki payı % 11,1'e yükselmiştir.

Deri giyim ve kürk giyim toplam ihracatımız açısından 4. önemli pazarı olan İtalya'ya yapılan ihracat ise, 2011 yılının Ocak-Aralık döneminde % 30,2 artışla 36,2 milyon dolara yükselmiştir. İtalya'nın deri ve kürk giyim toplam ihracatındaki payı % 7,2 seviyesindedir.

| EN FAZLA DERİ ve KURK KONFEKSİYON İHRACATI YAPILAN ÜLKELER (GTIP 4203.10, 4303-4304) | | | | |
|--|---------------------|---------------------|--------------|---------------|
| Birim: 1.000 \$ | | | | |
| ÜLKELER | 2010 OCAK-ARALIK | 2011 OCAK-ARALIK | DEĞİŞİM % | PAY % |
| RUSYA FEDERASYONU | 196.037 | 169.797 | -13,4% | 33,7% |
| ALMANYA | 53.446 | 65.917 | 23,3% | 13,1% |
| FRANSA | 46.410 | 55.800 | 20,2% | 11,1% |
| İTALYA | 27.778 | 36.158 | 30,2% | 7,2% |
| KAZAKİSTAN | 58.691 | 26.425 | -55,0% | 5,2% |
| İSPANYA | 20.178 | 18.694 | -7,4% | 3,7% |
| UKRAYNA | 26.690 | 18.554 | -30,5% | 3,7% |
| AVUSTURYA | 6.693 | 12.019 | 79,6% | 2,4% |
| İNGİLTERE | 14.138 | 11.858 | -16,1% | 2,4% |
| ABD | 11.118 | 10.983 | -1,2% | 2,2% |
| TÜRKİYE TOPLAM DERİ ve KURK KONFEKSİYON İHRACATI | 531.800 | 503.528 | -5,3% | 100,0% |

4- Saraciye Ürün Grubu

Saraciye ürünleri ihracatımızın en önemli pazarı olan İtalya'ya yapılan ihracat, 2011 yılının Ocak-Aralık döneminde % 33,4 artışla 70,9 milyon dolara yükselmiştir. İtalya'nın saraciye ihracatındaki payı % 30 seviyesindedir.

Geleneksel pazarlarımızdan İngiltere'ye yapılan saraciye ürünleri ihracatı, sözkonusu dönemde, geçen yılın aynı dönemine göre % 77,3 artarak 38,8 milyon dolar olarak kayda alınmıştır. İngiltere'nin saraciye ihracatındaki payı % 16,5 seviyesindedir.

Üçüncü sırada olan Almanya'ya yapılan saraciye ürünleri ihracatı, 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre % 9,1 artışla 26,1 milyon dolara yükselmiştir. Almanya'nın saraciye ihracatındaki payı % 11 seviyesindedir.

Rusya'ya yapılan saraciye ürünleri ihracatı, 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre % 76,4 artışla 14,5 milyon dolara yükselmiştir. Rusya'nın saraciye ihracatındaki payı % 6,1'dir.

| EN FAZLA SARACİYE İHRACATI YAPILAN ÜLKELER (GTIP 4201-4202-4203.21-4203.29-4203.30-4203.40-4204-4206) | | | | |
|---|---------------------|---------------------|--------------|---------------|
| Birim: 1.000 \$ | | | | |
| ÜLKELER | 2010 OCAK-ARALIK | 2011 OCAK-ARALIK | DEĞİŞİM % | PAY % |
| İTALYA | 53.129 | 70.882 | 33,4% | 30,0% |
| İNGİLTERE | 21.912 | 38.849 | 77,3% | 16,5% |
| ALMANYA | 23.897 | 26.060 | 9,1% | 11,0% |
| RUSYA FEDERASYONU | 8.196 | 14.461 | 76,4% | 6,1% |
| DANİMARKA | 8.792 | 12.549 | 42,7% | 5,3% |
| FRANSA | 7.980 | 9.116 | 14,2% | 3,9% |
| İSPANYA | 5.392 | 6.163 | 14,3% | 2,6% |
| ABD | 7.360 | 5.707 | -22,5% | 2,4% |
| HOLLANDA | 3.063 | 3.824 | 24,8% | 1,6% |
| ROMANYA | 2.717 | 3.374 | 24,2% | 1,4% |
| TÜRKİYE TOPLAM SARACİYE İHRACATI | 186.308 | 236.109 | 26,7% | 100,0% |

5- Ayakkabı Ürün Grubu

Ayakkabı ihracatımızın en önemli pazarı olan Rusya'ya 2011 yılının Ocak-Aralık döneminde % 6,9 düşüşle 97,6 milyon dolarlık ayakkabı ihracatı yapılmıştır. Rusya'nın ayakkabı ihracatındaki payı % 21,7 seviyesindedir.

İkinci büyük pazar Irak'a yapılan ayakkabı ihracatı, 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde geçen yıla göre % 32,6 artışla 59 milyon dolara çıkmıştır. Irak'ın ayakkabı ihracatındaki payı % 13,1 seviyesine yükselmiştir.

Suudi Arabistan'a yapılan ayakkabı ihracatı 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre % 13,4 artışla 29,9 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Suudi Arabistan'ın ayakkabı ihracatındaki payı % 6,6 seviyesindedir.

Ayakkabı ihracatı açısından 4. büyük pazar konumundaki Almanya'ya yapılan ayakkabı ihracatı 2011 yılı Ocak-Aralık döneminde, geçen yılın aynı dönemine göre % 14,7 artışla 20,9 milyon dolar olarak kayda alınmıştır. Almanya'nın ayakkabı ihracatındaki payı % 4,6 seviyesindedir.

| EN FAZLA AYAKKABI İHRACATI YAPILAN ÜLKELER | | | | |
|---|-----------------------------|-----------------------------|------------------|---------------|
| (GTIP 6401 -6406) | | | | |
| Birim: 1.000 \$ | | | | |
| ÜLKELER | 2010 OCAK-ARALIK | 2011 OCAK-ARALIK | DEĞİŞİM % | PAY % |
| RUSYA FEDERASYONU | 104.766 | 97.581 | -6,9% | 21,7% |
| IRAK | 44.508 | 59.039 | 32,6% | 13,1% |
| SUUDİ ARABİSTAN | 26.378 | 29.907 | 13,4% | 6,6% |
| ALMANYA | 18.222 | 20.894 | 14,7% | 4,6% |
| BULGARİSTAN | 12.870 | 14.846 | 15,4% | 3,3% |
| İNGİLTERE | 12.140 | 12.568 | 3,5% | 2,8% |
| FRANSA | 16.331 | 11.161 | -31,7% | 2,5% |
| İTALYA | 9.193 | 10.760 | 17,0% | 2,4% |
| HOLLANDA | 12.113 | 10.735 | -11,4% | 2,4% |
| ROMANYA | 10.986 | 10.497 | -4,5% | 2,3% |
| TÜRKİYE TOPLAM AYAKKABI İHRACATI | 401.355 | 450.288 | 12,2% | 100,0% |

2011 YILINDA İHRACAT SEKTÖRLERİMİZİ ETKİLEYEN EKONOMİK GELİŞMELER

2011 OCAK-ARALIK DÖNEMİ EKONOMİK GELİŞMELER

2011 yılında Genel Sekreterliğimiz iştirah sahasındaki ihracat sektörlerimizi en çok etkileyen uluslararası ekonomik gelişmelerin başında, başta en önemli ihracat pazarımız olan Avrupa Birliği olmak üzere gelişmiş ülkelerdeki borç krizinin özellikle yılın sonuna doğru giderek daha ciddi bir hal alması yer almıştır.

Özellikle, hazır giyim ve konfeksiyon sektörümüzün ihracatının yaklaşık %79'unun yapıldığı, tekstil ve hammaddeleri ihracatının %47'sinin, deri ürünleri ihracatının %42'lik kısmının ve halı sektörleri ihracatının da yaklaşık % 20'lik bölümünün gerçekleştirildiği Avrupa Birliği pazarındaki olumsuz gelişmeler, özellikle yılın son çeyreğinde ihracat rakamlarına da yansımış olup, 2012 yılına yönelik olumsuz beklentiler de güçlenmektedir.

Bu çerçevede, AB pazarına yapılan hazır giyim ve konfeksiyon ihracatı Eylül ayındaki %5,2'lik düşüşün ardından Ekim ayında geçen yılın aynı dönemine göre %7,5 gerilerken, Kasım ayında % 6,8 düşüş yaşanmış olup, 1-21 Aralık 2011 döneminde ise düşüş oranı % 12,9'a yükselmiştir. Diğer yandan, AB ülkelerine yapılan hazır giyim ve konfeksiyon ihracatında 1 Ocak-21 Aralık 2011 dönemi toplamında ise %10,8 artış meydana gelmiştir.

AB ülkelerine yapılan tekstil ve hammaddeleri ihracatında ise Eylül-Kasım döneminde 598 milyon dolar ihracatla geçen yılın aynı dönemine göre sadece %2,9 artış kaydedilirken, aynı dönemde Türkiye toplam tekstil ve hammaddeleri ihracatındaki % 11,3 oranındaki artışın epey altında kalmıştır.

Yine Eylül-Kasım döneminde AB ülkelerine yapılan deri ve deri ürünleri ihracatı, geçen yılın aynı dönemine göre %8,5 gerileyerek aynı dönemde % 5,1 gerileyen Türkiye deri ve deri ürünleri ihracatı performansının altında kalmıştır. Aynı dönemde, Türkiye halı ihracatı % 19,3 artarken, AB ülkelerine yapılan halı ihracatı ise % 4 düşmüş bulunmaktadır.

İhracat sektörlerinde önemli payı olan AB ülkelerinde güçlenen kriz beklentisi ve genel olarak dünya ekonomilerindeki daralma eğilimi ülkemiz ihracatını önümüzdeki dönemde de olumsuz etkilemeye devam edebilecektir.

Öte yandan, Kuzey Afrika'da Tunus, Libya ve Mısır ile başlayıp Ortadoğu'ya yayılan ve Suriye başta olmak üzere Türkiye'ye komşu ülkeleri de etkileyen siyasi çalkantılar devam etmekte olup, gerek bu ülkelerdeki siyasi istikrarsızlık, gerekse Suriye örneğindeki gibi ikili siyasi ilişkilerin bozulması sonucunda bu ülkelere yönelik ihracatımız olumsuz etkilenmektedir.

Bu çerçevede, Kuzey Afrika ülkelerinin ağırlıklı olduğu Afrika ülke grubunun tekstil ve hammaddeleri ihracatındaki payı 2010 yılının Ocak-Kasım döneminde % 9,9 iken, 2011 yılının aynı döneminde ise % 8,7'ye gerilemiştir.

Aynı şekilde, 2010 yılının Ocak-Kasım döneminde Afrika ülkelerine yapılan hazır giyim ve konfeksiyon ihracatının toplam hazır giyim ve konfeksiyon ihracatındaki payı % 2,6 iken, 2011 yılının aynı döneminde % 2,5'e gerilemiş bulunmaktadır.

Afrika ülke grubunda bulunan tekstil ve hammaddeleri ihracatımızın önemli pazarlarından Mısır'a yapılan ihracat, Ekim ayında % 3,1 gerilerken, Kasım ayında ise % 8,3 düşmüştür. Bu ülkeye yapılan tekstil ve hammaddeleri ihracatı 2011 yılı Ocak-Kasım döneminde ise ancak % 0,7 artış göstermiştir. Yine Ocak-Kasım döneminde Türkiye hazır giyim ve konfeksiyon ihracatı % 12,9 artarken, aynı dönemde Mısır'a yapılan hazır giyim ve konfeksiyon ihracatı ancak % 6,9 artış göstermiştir. Mısır'a yapılan deri ve deri ürünleri ihracatı ise Kasım ayında % 78,7 düşerken, 2011 yılı Ocak-Kasım döneminde ise % 2,7 düşüş göstermiştir.

Öte yandan, son dönemde bir türlü istikrara kavuşmayan Mısır'da protesto ve sivil halk eylemlerinin tekrar hız kazanması ve mevcut yönetimin protestolara yönelik sert tutumu sonucu gerginlik tekrar artmaya başlamış olup, siyasi istikrarın bozulmasının sözkonusu ülkedeki Türk yatırımlarını ve bu ülke ile olan ticari ilişkilerimizi olumsuz yönde etkilemesinden endişe edilmektedir.

Hazır giyim ve konfeksiyon ihracatının Kuzey Afrika'daki diğer bir pazarı olan Tunus'a Kasım ayında yapılan ihracat ise geçen yılın aynı ayına göre % 62,6 gerilerken, Ocak-Kasım dönemi toplamında ise % 4,1 düşüş meydana gelmiştir. Tunus'a tekstil ve hammaddeleri ihracatı 2011 Ekim ayında % 15,8 gerilerken, Kasım ayında % 13,6 oranında azalmıştır.

Öte yandan, siyasi gelişmelerin etkilediği diğer bir pazar olan Ortadoğu ülkelerinin tekstil ve hammaddeleri ihracatındaki payı ise 2010 yılının Ocak-Kasım döneminde %9 iken, 2011 yılının aynı döneminde ise % 8,5'e gerilemiştir. Ortadoğu ülkelerine deri ve deri ürünleri ihracatı ise Kasım ayında geçen yılın aynı dönemine göre % 8,3 gerilerken, 1-21 Aralık döneminde toparlanarak % 32 artmış bulunmaktadır.

Başta tekstil ve hammaddeleri olmak üzere ihracat sektörlerimizin önemli bir pazarı olan Ortadoğu grubundaki Suriye'ye yapılan tekstil ihracatı 2011 yılı Ocak-Kasım döneminde % 4,3 düşüş gösterirken, sözkonusu ülke ile olan Serbest Ticaret Anlaşması'nın askıya alınması ve bu ülkeye Türkiye'den yapılan ihracatlarda % 30 oranında ek gümrük vergisi uygulanması sonucunda önümüzdeki dönemde genel ihracatın yanısıra tekstil ve hammaddeleri ihracatında da sert düşüş beklenmektedir.

Dünya ekonomisinin ve küresel ticaretin önemli aktörlerinden Japonya'da Mart ayında meydana gelen büyük deprem, ülke ekonomisinin yanısıra dünya ticareti ve küresel tedarik zincirlerini de etkilemiş bulunmaktadır. Japonya'nın dünyanın önemli suni sentetik elyaf ve iplik üreticilerinden olması da tekstil ve hammaddeleri sektörü açısından önem taşımaktadır. Ülkemiz el halısı ihracatında 2. büyük pazar olması dışında diğer sektörlerimizin de hedef pazarları arasında yer alan Japonya'nın gerek

hammadde ve girdi ihtiyacı, gerekse nihai tüketimi olumsuz etkilendiğinden ithalatında meydana gelen azalma bu ülkeye ihracatımızı da olumsuz yönde etkilemiştir. Bu çerçevede, Eylül ayında Japonya'ya düzenlenmesi planlanan hazır giyim, tekstil, deri ve halı sektörleri ticaret heyeti de zorunlu olarak iptal edilmiştir.

Rekabet gücü açısından ihracat sektörlerini yakından ilgilendiren döviz kurları konusunda TL Dolar ve Euro karşısında yıl boyunca dalgalı bir seyir yaşanmıştır. Döviz kurları Ocak-Şubat dönemindeki geçici yükselişin ardından Mart-Haziran döneminde nispeten sakin bir dönem geçirirken, Temmuz ayının ortasından itibaren döviz kurları TL karşısında hızla yükselmiş ve Ağustos ayında dolar 1,80 TL sınırını geçmiştir. Ekim-Aralık döneminde ise döviz kurları daha dalgalı bir seyir izlerken, dolar kısa bir zaman diliminde 1,75-1,90 TL aralığında iniş çıkışlı bir seyrin ardından Aralık ayı sonunda 1,90 sınırını geçerken, euro daha sakin bir seyirle 2,50 TL sınırının altında kalmıştır.

Döviz kurlarındaki yükselişe rağmen Nisan ayı sonuna kadar 1.50 sınırına yakın seyreden Euro/Dolar paritesinin Mayıs-Kasım dönemindeki dalgalı seyrin ardından yıl sonunda 1.30'lara kadar düşmesi, ihracatının büyük bölümünü AB'ne ve Euro para biriminden, ithalatının önemli bölümünü ise Dolar para biriminden yapan ihracat sektörlerimizi olumsuz etkilemekte ve önümüzdeki yıl da risk oluşturmaya devam etmektedir. Döviz kurlarının yükselme eğiliminde olması her zaman ihracatçı için olumlu olmamakta, değişken ortam ileriye dönük maliyet ve fiyat belirlemeyi zorlaştırmaktadır.

Öte yandan, tekstil ve hazır giyim sektörlerinin en önemli girdisi olan pamuk fiyatları, 2010 yılındaki hızlı yükselişinin ardından 2011 yılına da yükselişe girerken, yılın ikinci çeyreğinden itibaren düşüş eğilimine girmiş bulunmaktadır. Pamuk fiyatlarında arzda çok büyük değişim olmamakla beraber, dünyada tekstil sanayii üretimindeki daralmaya bağlı talep düşüşü çerçevesinde gerileme eğilimini sürdüreceği tahmin edilmektedir.

2011 ARALIK AYINDA MEYDANA GELEN EKONOMİK GELİŞMELER

Aralık ayında sektörlerimizi etkileyen uluslararası olayların başında en önemli ihracat pazarımız olan Avrupa Birliği'nde yaşanan krize bağlı olarak risk algısının hızla artması ile sözkonusu krizin ihracat sektörlerimize olan etkileri yer almıştır. AB ekonomisinde gündemden hiç düşmeyen borç krizi nedeniyle krize girebileceği yönünde beklentiler, Euro Bölgesi finansal ve ekonomik istikrarının geleceği konusunda endişeleri günden güne artırmaktadır. Sözkonusu krizi çözmeye yönelik çabalar devam etmesine rağmen, kriz algısı artarak devam etmekte, bu durum önümüzdeki dönem ihracat sektörlerimiz için ciddi risk oluşturmaktadır.

Euro Bölgesi'nde, krizin derinleşerek sistemin tümünü tehdit eder bir hal alması sonucu 9 Aralık tarihinde yapılan AB Liderler zirvesinde, Almanya ve Fransa liderlerinin öncülüğünde AB üyesi ülkelerin daha sıkı bir mali işbirliğine gidilmesi ve bu kapsamda yeni bir AB sözleşmesi imzalanması yönünde

anlaşma sağlanırken, başkenti Londra önemli küresel finans merkezi olan İngiltere'nin bazı mali kurallardan muaf tutulma isteğinin kabul edilmemesi sonucu İngiltere Hükümeti yeni düzenlemelere katılmama kararı aldı.

Öte yandan, IMF Başkanı Christine Lagarde küresel büyümedeki yavaşlama ve yüksek işsizlik oranının yol açtığı güven krizine dikkati çekerek bir kez daha "Dünya ekonomisinin çok tehlikeli dönemeçte" olduğu şeklinde uyarıda bulundu.

Aralık ayında ihracat sektörlerimizi yakından etkileyen uluslar arası gelişmeler arasında ülkemizin Suriye ile siyasi ilişkilerinin gerginleşmesi sonucunda Türkiye-Suriye Serbest Ticaret Anlaşması'nın askıya alınması ve Türkiye'den Suriye'ye ihraç edilen ürünlere %30 ek gümrük vergisi uygulaması da yer almaktadır. Bu çerçevede, Suriye'ye yapılan ihracat olumsuz etkilenmiş ve sert düşüş yaşanmıştır.

Öte yandan, son dönemde bir türlü istikrara kavuşmayan Mısır'da protesto ve sivil halk eylemlerinin tekrar hız kazanması ve mevcut yönetimin protestolara yönelik sert tutumu sonucu gerginlik tekrar artmaya başlamış olup, siyasi istikrarın bozulmasının sözkonusu ülkedeki Türk yatırımlarını ve bu ülke ile olan ticari ilişkilerimizi olumsuz yönde etkilemesinden endişe edilmektedir.

İhracat sektörlerimizi yakından ilgilendiren döviz kurlarıyla ilgili olarak, küresel piyasalarda Euro Bölgesi sorunlarına ilişkin olumsuz gelişmelerin de etkisiyle yükselen Dolar 1,90 TL seviyesinin altına yerleşmiş gözükürken, euro/dolar paritesi 1,30 seviyesinin altına gerilemiş bulunmaktadır.

Öte yandan, petrol fiyatları ise Aralık ayının son haftası itibariyle 100 dolar / varil seviyesini aşmış bulunmaktadır.

Diğer yandan, AB ve Euro Bölgesi ekonomilerinde olumsuz gelişmeler Kasım ayının ardından Aralık ayında da sözkonusu ülkelere ihracatımızı olumsuz etkilemeye devam etmektedir.

BELLİ BAŞLI PAZAR ÜLKELERDEKİ EKONOMİK GELİŞMELER

Almanya

İhracat sektörlerimizin en önemli pazarı olan Avrupa Birliği'nin en büyük ekonomisi Almanya'nın GSYH'sinin 2011 yılının 3. çeyrek döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 2,6 büyüdüğü açıklanmıştır. Bilindiği gibi Almanya yılın 2. çeyrek döneminde % 2,9 büyüme göstermişti.

Almanya'da sanayi üretiminde 2011 yılı Ekim ayında geçen yılın aynı dönemine göre % 4,2 artış gerçekleşirken, bir önceki aya göre ise % 0,8 düşüş olmuştur.

Öte yandan, ülke çapında perakende satışlar Ekim ayında bir önceki aya göre % 0,7 artarken, bir önceki yılın aynı ayına göre ise % 1,4 artış göstermiştir.

Almanya'da işsizlik oranı Ekim ayında Eylül ayına göre % 0,4 azalarak % 5,5 seviyesinde gerçekleşmiştir.

IMF verilerine göre Alman ekonomisinin 2011 yılını % 2,7 büyümeyle kapatması beklenirken, 2012 yılında ise % 1,3 büyüme beklenmektedir.

Yine güncel IMF verilerine göre, 2011 yılında Almanya genelinde özel tüketim harcamalarının % 0,5 artması, işsizlik oranının % 6 oranında gerçekleşmesi öngörülmektedir.

İtalya

Avrupa Birliği'nin önemli ekonomilerinden ve ihracat sektörlerimizin başlıca pazarlarından İtalya'nın GSYH'si 2011 yılının 2. çeyrek döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 1 büyürken, 3. çeyrek dönemde ise % 0,8 büyümüş bulunmaktadır.

İtalya'da sanayi üretiminde geçen yılın aynı dönemine göre 2011 yılı Ekim ayında % 4,2 düşüş gerçekleşirken, bir önceki aya göre ise % 0,9 azalmıştır.

Ülke genelinde perakende satışlar, Eylül ayında bir önceki aya göre % 0,5 düşerken, bir önceki yılın aynı ayına göre ise % 3,4 azalmıştır.

İtalya'da işsizlik oranı Ekim ayında Eylül ayına göre % 0,2 artarak % 8,5 seviyesinde gerçekleşmiştir.

IMF verilerine göre İtalya ekonomisinin 2011 yılını % 0,6 büyümeyle kapatması beklenirken, 2012 yılında ise % 0,3 büyüme beklenmektedir.

İngiltere

Avrupa Birliği'nin bir diğer önemli ekonomisi İngiltere'nin GSYH'si 2011 yılının 3. çeyrek döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 0,5 büyümüş bulunmaktadır.

Ülke genelinde perakende satışlar, Ekim ayında bir önceki aya göre % 0,7 artarken, bir önceki yılın aynı ayına göre ise % 2 artmıştır.

İngiltere sanayi üretiminde, 2011 yılı Ekim ayında geçen yılın aynı dönemine göre % 2 düşüş gerçekleşirken, bir önceki aya göre ise % 0,7 azalmıştır.

IMF verilerine göre ülke ekonomisinin 2011 yılında % 1,1 büyümesi beklenmektedir.

Rusya

İhracat sektörlerimizin en önemli ihracat pazarlarından Rusya ekonomisi, 2011 yılının 2. çeyrek döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 3,7 büyürken, 3. çeyrek dönemde ise hızlanarak %4,8 büyüme göstermiştir. Rus ekonomisinin 2011 yılının tamamında ise %4-4,5 aralığında büyümesi öngörülmektedir.

Ülke genelinde işsizlik oranı Eylül ayında % 6,6'ya yükselirken, sanayi üretimi ise aynı dönemde geçen yılın aynı dönemine göre % 3,9 artış göstermiştir.

Perakende satışlar ise Ekim ayında bir önceki yılın aynı dönemine göre % 9 artarken, Kasım ayında ise % 8,6 artmıştır.

Özellikle AB kaynaklı borç sorununun dünya ekonomisinde yeni bir krize doğru giderek diğer emtia fiyatlarıyla birlikte petrol fiyatlarında da düşüşe yol açması ihtimali, 2011 yılının son çeyrek dönemi ile 2012 yılının tamamında gelirlerinin büyük bölümü petrol ve doğalgaz ihracatına bağımlı olan Rusya ekonomisi için ciddi risk teşkil ederken, bu durum Rusya'yı en önemli hedef pazarlardan biri olarak belirleyen Türk ihracat sektörlerini de yakından ilgilendirmektedir.

Öte yandan, Rusya ekonomisini yakından ilgilendiren petrol fiyatları ise Aralık ayının son haftası itibariyle 98 dolar / varil seviyesini aşmış bulunmaktadır.

ABD

IMF'nin Eylül ayında açıkladığı yeni "Dünya Ekonomik Görünüm Raporu"nda, ABD'ye ilişkin büyüme tahmini 2011 yılı için % 2,5'ten % 1,5'e, 2012 yılı içinse % 2,7'den % 1,8'e çekilmiş bulunmaktadır.

Öte yandan, ABD ekonomisi, 2011 yılı 2. çeyrek döneminde % 1,3 büyürken, 3. çeyrek dönemde ise % 2 büyüme kaydedilmiştir.

Ülke genelinde perakende satışlar 2011 yılı Ocak-Kasım döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 7,8 yükselirken, aynı dönemde hazır giyim ve aksesuar ile ayakkabı perakende satışları ise geçen yıla göre % 5,6 artmış bulunmaktadır.

2011 yılının 3. çeyrek döneminde ülke genelinde özel tüketim harcamaları ise % 2,3 artış göstermiştir.

2011 yılı Ocak-Ekim verilerine göre ABD toplam mal ihracatı bir önceki yılın aynı dönemine göre 186,5 milyar dolar artarak 1 trilyon 245 milyar dolar olarak gerçekleşirken, toplam mal ithalatı ise 260,9 milyar dolar artışla 1 trilyon 858 milyar dolara yükselmiştir. Bu verilere göre mal bazında ABD dış ticaret açığı bu dönemde 74,3 milyar dolar artarak 613,3 milyar dolara yükselmiştir.

Öte yandan, ülke ekonomisinin en önemli sorunlarından işsizlik 2011 yılı Kasım ayında % 8,6 seviyesinde gerçekleşmiştir. İşsizlik oranı Ekim ayında % 9 seviyesindeydi. Böylelikle ABD'de işsizlik oranı 2009 yılının Mart ayından beri en düşük seviyesine gerilemiş bulunmaktadır.

IMF tahminlerine göre ülke ekonomisinin 2011 yılında % 1,5 oranında büyümesi öngörülmektedir.

Fransa

Avrupa Birliği'nin büyük ekonomilerinden Fransa, 2011 yılının 3. çeyrek döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 1,6 büyümüş bulunmaktadır.

Sanayi üretiminde geçen yılın aynı dönemine göre 2011 yılı Ekim ayında % 1,4 artış gerçekleşirken, bir önceki aya göre ise değişmemiştir.

Ülke genelinde perakende satışlar, Ekim ayında bir önceki aya göre % 0,8 artarken, bir önceki yılın aynı dönemine göre ise % 3,8 artış göstermiştir.

Fransa'da işsizlik oranı Ekim ayında Eylül ayına göre % 0,1 azalarak % 9,8 seviyesinde gerçekleşmiştir.

IMF verilerine göre ülke ekonomisinin 2011 yılında % 1,7 büyümesi beklenmektedir.

İspanya

Avrupa Birliği'ne üye Akdeniz ülkelerinden İspanya'nın GSYH'si 2011 yılının 3. çeyrek döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 0,8 büyümüş bulunmaktadır.

Ülke genelinde perakende satışlar Ekim ayında bir önceki aya göre % 0,8 azalırken, geçen yılın aynı dönemine göre ise % 6,8 azalmış bulunmaktadır.

AB içinde en yüksek işsizlik oranına sahip olan ülkede 2010 yılı sonunda resmi rakamlara göre % 20,2 seviyesinde olan işsizlik oranı Ekim ayında % 22,8'e yükselmiştir.

Ekonominin önemli göstergelerinden olan sanayi üretimi Ekim ayında geçen yılın aynı dönemine göre % 4 azalırken, bir önceki aya göre ise % 1,1 düşüş göstermiştir.

Hollanda

Avrupa Birliği'nin diğer ekonomilerinden Hollanda'nın GSYH'si 2011 yılının 3. çeyrek döneminde geçen yılın aynı dönemine göre %1,1 büyümüş bulunmaktadır.

Ülke genelinde perakende satışlar 2011 yılı Eylül ayında bir önceki aya göre % 1,6 düşerken, geçen yılın aynı dönemine göre ise % 4,8 azalmıştır.

Ekonominin önemli göstergelerinden olan sanayi üretimi Ekim ayında geçen yılın aynı dönemine göre % 2 azalırken, bir önceki aya göre ise % 0,7 azalmış bulunmaktadır.

AB'nin en düşük işsizlik oranına sahip üç ülkesinden biri olan Hollanda'da işsizlik oranı Ekim ayında % 4,8 olarak gerçekleşmiştir.

Irak

Ortadoğu pazarının önemli ülkelerinden Irak ekonomisinin 2010 yılında % 0,8 büyüdüğü kaydedilirken, IMF, Irak ekonomisinin 2011 yılında artan petrol fiyatları ve petrol ihracatıyla birlikte çok daha iyi bir performans göstererek % 9,6 büyüyeceğini öngörmektedir. IMF'nin 2012 yılı için öngördüğü büyüme oranı ise % 12,6'dır. Ülkenin en büyük gelir kalemi olan petrol ihracatının 2011 yılının ilk döneminde geçen yılın aynı dönemine göre % 30'un üzerinde bir oranda arttığı belirtilmektedir.

Özellikle ayakkabı, halı ve konfeksiyon sektörlerimiz için gittikçe büyüyen pazar haline gelen Irak'ın önemi, ihracat sektörlerimiz açısından giderek daha da artmaktadır. Halen, bir çok Türk hazır giyim firması başta Erbil ve Kuzey Irak olmak üzere Irak genelinde mağazalar açmış bulunmaktadır.

Öte yandan, yabancı petrol şirketlerinin Irak'ta petrol üretmeye başlamasıyla birlikte petrol ihracatının artması, buna paralel ülkenin mali durumunun düzelmesi ve büyümenin artarak devam etmesi beklenmektedir.

Kazakistan

Deri ve deri ürünleri başta olmak üzere bir çok sektör açısından potansiyel vaadeden pazarlar arasında yer alan Kazakistan ekonomisi büyük oranda petrol ve doğalgaz ihracatına bağımlı olup, ekonomideki performansı petrol fiyatlarına paralel gelişmektedir.

Öte yandan, Kazakistan ekonomisinin 2011 yılının ilk yarısında % 7,1 büyüdüğü açıklanırken, sanayi üretiminin ise % 5,8 arttığı belirtilmektedir.

Güncel verilere göre ise, Kazak ekonomisi 2011 yılı Ocak-Eylül döneminde ise % 7 büyümüş bulunmaktadır. Ülkede enflasyon oranı ise 2010 yılında % 7,8 olarak açıklanmıştır.

IMF, Kazakistan ekonomisinin 2011 yılında artan petrol fiyatlarına paralel olarak % 6,5 oranında büyüyeceğini tahmin ederken, Dünya Bankası ülke ekonomisinin 2011 yılında % 7 büyüyeceğini öngörmektedir.

Suudi Arabistan

Dünyanın başlıca petrol ihracatçılarından Suudi Arabistan'da, ülkenin GSYH'si yaklaşık 600 milyar dolar olarak hesaplanırken, satın alma paritesine göre kişi başına gelir 24 bin dolar seviyesinde bulunmaktadır. Ülke ekonomisi 2010 yılında % 3,7 büyümüş bulunmaktadır.

Bütçe gelirlerinin % 45'ini, GSYH'nin de % 55'ini, toplam ihracatın ise % 90'ını petrol gelirlerinin oluşturduğu ülkede, son dönemde petrol fiyatlarındaki toparlanma ile birlikte ekonomide olumlu gelişmeler beklenmektedir.

IMF tarafından yapılan projeksiyonlar doğrultusunda Suudi Arabistan'ın 2011 yılında % 6,5 büyümesi öngörülürken, 2012 yılında ise % 3,6 büyüme beklenmektedir.

İran

Başta ABD olmak üzere Batılı ülkelerin siyasi ve ekonomik yaptırımlar uyguladığı İran, sözkonusu yaptırımlardan ticari ve ekonomik anlamda olumsuz yönde etkilenirken, Uluslararası Atom Enerjisi Kurumu'nun (UAEK) İran'ın nükleer silah kapasitesiyle ilgili son raporundan sonra önce ABD, İngiltere ve Kanada daha sonra da Avrupa Birliği, Tahran'a enerji ve finans sektörlerinde yeni yaptırımlarda bulunacaklarını açıkladı.

ABD, Kanada ve İngiltere İran bankalarıyla tüm ilişkileri tamamen kesme kararı alırken, AB mevcut uygulamalara ek yeni yaptırımlara gideceğini açıklamış bulunmaktadır.

IMF tarafından yapılan projeksiyonlar doğrultusunda İran'ın 2011 yılında % 2,5 büyümesi öngörülürken, 2012 yılında ise % 3,4 büyüme beklenmektedir.



TÜRKİYE DERİ ve DERİ ÜRÜNLERİ İHRACATI

| | | 2010 ARALIK 1000 \$ | 2011 ARALIK 1000 \$ | DEĞİŞİM % | 2010 OCAK - ARALIK 1000 \$ | TOPLAM DERİ'DE PAY % | 2011 OCAK - ARALIK 1000 \$ | TOPLAM DERİ'DE PAY % | DEĞİŞİM % |
|--|---------------------------|---------------------------|---------------------------|--------------|----------------------------------|----------------------------|----------------------------------|----------------------------|--------------|
| 1 | RUSYA FEDERASYONU | 50.093 | 24.426 | -51,2 | 343.033 | 25,8 | 305.233 | 21,2 | -11,0 |
| 2 | İTALYA | 11.975 | 11.147 | -6,9 | 103.213 | 7,8 | 139.731 | 9,7 | 35,4 |
| 3 | ALMANYA | 12.054 | 9.388 | -22,1 | 106.591 | 8,0 | 126.364 | 8,8 | 18,6 |
| 4 | FRANSA | 11.859 | 7.806 | -34,2 | 82.383 | 6,2 | 90.120 | 6,3 | 9,4 |
| 5 | İNGİLTERE | 7.102 | 5.970 | -15,9 | 49.596 | 3,7 | 66.245 | 4,6 | 33,6 |
| 6 | İRAK | 4.305 | 5.233 | 21,6 | 47.270 | 3,6 | 63.012 | 4,4 | 33,3 |
| 7 | UKRAYNA | 13.828 | 4.867 | -64,8 | 47.955 | 3,6 | 47.258 | 3,3 | -1,5 |
| 8 | HONG KONG | 4.234 | 3.546 | -16,2 | 30.309 | 2,3 | 45.573 | 3,2 | 50,4 |
| 9 | ÇİN HALK CUMHURİYETİ | 2.783 | 2.733 | -1,8 | 23.915 | 1,8 | 43.184 | 3,0 | 80,6 |
| 10 | KAZAKİSTAN | 26.688 | 4.448 | -83,3 | 78.571 | 5,9 | 41.044 | 2,8 | -47,8 |
| İLK 10 ÜLKE TOPLAMI | | 144.921 | 79.566 | -45,1 | 912.838 | 68,7 | 967.765 | 67,2 | 6,0 |
| 11 | SUUDİ ARABİSTAN | 2.028 | 2.559 | 26,2 | 27.037 | 2,0 | 31.317 | 2,2 | 15,8 |
| 12 | İSPANYA | 4.632 | 2.629 | -43,2 | 35.157 | 2,6 | 31.272 | 2,2 | -11,1 |
| 13 | ABD | 2.801 | 2.418 | -13,7 | 21.506 | 1,6 | 25.890 | 1,8 | 20,4 |
| 14 | HOLLANDA | 2.303 | 2.041 | -11,4 | 23.516 | 1,8 | 23.259 | 1,6 | -1,1 |
| 15 | BULGARİSTAN | 1.714 | 1.890 | 10,2 | 18.072 | 1,4 | 20.207 | 1,4 | 11,8 |
| 16 | DANİMARKA | 1.711 | 3.068 | 79,3 | 14.289 | 1,1 | 17.385 | 1,2 | 21,7 |
| 17 | AVUSTURYA | 1.727 | 2.471 | 43,1 | 9.760 | 0,7 | 17.211 | 1,2 | 76,3 |
| 18 | ROMANYA | 954 | 625 | -34,5 | 19.049 | 1,4 | 16.541 | 1,1 | -13,2 |
| 19 | BELÇİKA | 1.279 | 1.156 | -9,6 | 11.066 | 0,8 | 15.848 | 1,1 | 43,2 |
| 20 | İSVİÇRE | 1.191 | 1.772 | 48,8 | 10.893 | 0,8 | 12.564 | 0,9 | 15,3 |
| İLK 20 ÜLKE TOPLAMI | | 165.260 | 100.194 | -39,4 | 1.103.184 | 83,1 | 1.179.257 | 81,9 | 6,9 |
| 21 | YUNANİSTAN | 533 | 698 | 31,0 | 12.097 | 0,9 | 12.131 | 0,8 | 0,3 |
| 22 | MISIR | 557 | 2.192 | 293,3 | 9.961 | 0,8 | 11.307 | 0,8 | 13,5 |
| 23 | BİRLEŞİK ARAP EMİRLİKLERİ | 1.051 | 1.333 | 26,8 | 8.710 | 0,7 | 9.491 | 0,7 | 9,0 |
| 24 | İSRAIL | 695 | 794 | 14,2 | 8.517 | 0,6 | 9.395 | 0,7 | 10,3 |
| 25 | GÜNEY KORE | 532 | 777 | 46,1 | 5.570 | 0,4 | 9.316 | 0,6 | 67,2 |
| 26 | AZERBAYCAN | 303 | 467 | 54,0 | 5.931 | 0,4 | 9.279 | 0,6 | 56,4 |
| 27 | GÜRCİSTAN | 731 | 1.316 | 80,0 | 5.980 | 0,5 | 9.118 | 0,6 | 52,5 |
| 28 | JAPONYA | 1.984 | 1.703 | -14,2 | 6.469 | 0,5 | 8.685 | 0,6 | 34,3 |
| 29 | KIRGIZİSTAN | 217 | 858 | 295,3 | 3.974 | 0,3 | 8.666 | 0,6 | 118,1 |
| 30 | KKTC | 711 | 513 | -27,8 | 8.205 | 0,6 | 8.459 | 0,6 | 3,1 |
| 31 | TÜRKMENİSTAN | 628 | 483 | -23,1 | 6.668 | 0,5 | 7.659 | 0,5 | 14,9 |
| 32 | POLONYA | 288 | 389 | 34,8 | 6.419 | 0,5 | 7.074 | 0,5 | 10,2 |
| 33 | BEYAZ RUSYA | 1.074 | 328 | -69,5 | 10.623 | 0,8 | 6.508 | 0,5 | -38,7 |
| 34 | TUNUS | 343 | 515 | 50,3 | 3.898 | 0,3 | 5.651 | 0,4 | 45,0 |
| 35 | İSVEÇ | 371 | 520 | 40,2 | 2.072 | 0,2 | 5.568 | 0,4 | 169,7 |
| 36 | ARNAVUTLUK | 341 | 275 | -19,4 | 4.260 | 0,3 | 5.234 | 0,4 | 22,9 |
| 37 | SİRBİSTAN | 404 | 467 | 15,6 | 3.666 | 0,3 | 5.158 | 0,4 | 40,7 |
| 38 | TATARİSTAN | 96 | 377 | 293,8 | 6.509 | 0,5 | 4.968 | 0,3 | -23,7 |
| 39 | UMMAN | 91 | 1.306 | 1.335,1 | 5.642 | 0,4 | 4.936 | 0,3 | -12,5 |
| 40 | ESTONYA | 290 | 72 | -75,1 | 2.120 | 0,2 | 4.906 | 0,3 | 131,4 |
| 41 | LİTVANYA | 264 | 428 | 62,4 | 3.654 | 0,3 | 4.217 | 0,3 | 15,4 |
| 42 | CEZAYİR | 86 | 389 | 354,1 | 1.952 | 0,1 | 4.049 | 0,3 | 107,4 |
| 43 | İRAN | 163 | 629 | 286,7 | 2.508 | 0,2 | 4.019 | 0,3 | 60,2 |
| 44 | MACARİSTAN | 82 | 204 | 149,7 | 8.421 | 0,6 | 3.995 | 0,3 | -52,6 |
| 45 | KOSOVA | 286 | 261 | -8,5 | 6.276 | 0,5 | 3.976 | 0,3 | -36,6 |
| 46 | ÖZBEKİSTAN | 178 | 201 | 12,9 | 1.882 | 0,1 | 3.862 | 0,3 | 105,2 |
| 47 | MAKEDONYA | 179 | 98 | -45,3 | 4.004 | 0,3 | 3.824 | 0,3 | -4,5 |
| 48 | BOSNA-HERSEK | 271 | 309 | 13,7 | 3.700 | 0,3 | 3.638 | 0,3 | -1,7 |
| 49 | KANADA | 354 | 333 | -6,0 | 3.060 | 0,2 | 3.634 | 0,3 | 18,8 |
| 50 | FİNLANDİYA | 134 | 304 | 126,5 | 2.874 | 0,2 | 3.560 | 0,2 | 23,8 |
| İLK 50 ÜLKE TOPLAMI | | 178.498 | 118.732 | -33,5 | 1.268.808 | 95,6 | 1.371.540 | 95,2 | 8,1 |
| DİĞER ÜLKELER VE S.BÖLGELER | | 7.005 | 5.784 | -17,4 | 59.024 | 4,4 | 68.871 | 4,8 | 16,7 |
| AB (27) TOPLAMI | | 60.577 | 51.447 | -15,1 | 520.195 | 39,2 | 615.590 | 42,7 | 18,3 |
| TOPLAM DERİ ve DERİ ÜRÜNLERİ İHRACATI | | 185.503 | 124.516 | -32,9 | 1.327.832 | 100,0 | 1.440.411 | 100,0 | 8,5 |